

*Алла Моренцова, викладач кафедри англійської мови
технічного спрямування № 1, факультету лінгвістики
Національного технічного університету України
“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”*

МЕТОД ПРОЄКТІВ ТА ЙОГО РОЛЬ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТАМИ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті розглядається метод проєктів та його застосування при вивченні іноземних мов у закладах вищої освіти. Відзначено важливість науково-дослідницького та методичного забезпечення навчання іноземних мов студентів. Особливої уваги потребує специфіка професійної підготовки майбутніх спеціалістів та випускників нелінгвістичних факультетів вищих технічних закладів освіти. Стверджується, що метод проєктів забезпечує розвиток самостійності, міждисциплінарного співробітництва, ключових навичок та інноваційного мислення студентів, що робить його невід’ємною частиною навчального процесу в сучасному політехнічному інституті.

Ключові слова: вивчення англійської мови; навчання на основі проєктів (PBL); метод проєкту; методичне забезпечення; практична ситуація.

Лит. 9.

*Alla Morentsova, Lecturer of the
Technical English Department No.1, Linguistics Faculty,
National Technical University of Ukraine “Ihor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”*

THE PROJECT METHOD AND ITS ROLE IN THE STUDY OF FOREIGN LANGUAGES BY STUDENTS OF NON-LINGUISTIC SPECIALTIES

The article discusses the project method and its application in the study of foreign languages in higher educational institutions. The importance of scientific research and methodological support for teaching foreign languages to students is noted. The specifics of professional training of future specialists and graduates of non-linguistic faculties of higher technical educational institutions require special attention. The usual techniques that are used in learning foreign languages are listed. Considering various techniques, the author notes the great potential of the project work method. The article gives historical details of the development of the project method. Examples of research results on project-based learning in the context of English as a Foreign Language (EFL), English as a Second Language (ESL), and English for Specific Purposes (ESP) are provided. The suitability of the project method for integration into various areas of knowledge and skills is emphasized.

It is noted that the use of projects allows students to actively use their knowledge and skills in practice, which contributes to their deep assimilation and memorization. The effectiveness of the proposed methodology was tested during student training. Recommendations are formulated for the development of professionally oriented projects based on English-language texts in the process of training future specialists. It is concluded that the project method demonstrates its effectiveness in the process of learning English at university. The possibility of using projects in English for presentations at scientific and practical conferences at different levels, with different groups of participants, with different content of questions, etc. is indicated. It is stated that while working on projects, students use not only their language knowledge, but also develop skills of cooperation, analysis, critical thinking and creativity. Obviously, the project method does not replace other teaching methods. The author argues that this method ensures the development of independence, interdisciplinary cooperation, key skills and innovative thinking in students, which makes it an integral part of the educational process in a modern polytechnic institute.

Keywords: English language learning; Project-Based Learning (PBL); the project method; methodological support; practical situation.

Постановка проблеми. Володіння іноземними мовами є невід’ємною складовою механізмів реалізації процесів інтеграції України у світовий науковий, освітній та культурний простір. Важливу роль відіграють наукові дослідження та методичне забезпечення

викладання іноземних мов для студентів. Вивчення іноземної мови – це процес, який може бути досягнутий різними способами та методиками, враховуючи різноманітні потреби і стилі навчання студентів. Існує безліч підходів, включаючи традиційні методи, такі як граматики-переклад, аудіо-

візуальний метод, метод комунікативного навчання та нові підходи, такі як методика навчання з використанням технологій або методика проєктного навчання. Традиційний граматично-перекладний метод ґрунтується на вивченні граматичних правил і перекладі текстів з однієї мови на іншу. Цей метод підкреслює розуміння структури мови, проте часто не приділяє достатньої уваги мовленню та комунікативним навичкам. Аудіовізуальний метод включає використання аудіо- та відеоматеріалів для навчання мови. Студенти слухають і дивляться автентичні матеріали мовою, що допомагає їм розвивати вміння сприймати та розуміти усне мовлення, а також освоювати інтонацію і вимову. Однак цей метод іноді не дає достатньо можливостей для активного використання мови студентами. Метод комунікативного навчання спрямований на розвиток комунікативних навичок у реальних ситуаціях спілкування. Методика навчання з використанням технологій включає використання різних інтерактивних програм, додатків і онлайн-ресурсів для вивчення мови. Технології допомагають студентам отримувати доступ до різноманітних матеріалів, проводити уроки у зручний час та коригувати темп навчання, а також взаємодіяти з іншими учнями і носіями мови через мережу.

Серед усіх цих методик метод проєктів займає особливе місце. Він акцентує увагу на практичному застосуванні мови в реальних ситуаціях, подібно до того, як це робить метод комунікативного навчання. Однак, на відміну від останнього, у ньому студенти беруть активну участь у створенні та реалізації проєктів, що робить навчальний процес більш цікавим та мотивуючим. Вони можуть бути різноманітними – від презентацій та відеороликів до організації дискусій та дослідницьких проєктів. У ході роботи студенти не тільки використовують свої мовні знання, а й розвивають навички співпраці, аналізу, критичного мислення та творчості.

Таким чином, метод проєктів є ефективним та цікавим способом навчання іноземної мови, який дає змогу студентам розвивати широкий спектр навичок, необхідних для успішного використання мови в реальному житті. Разом з іншими методиками він може бути важливим компонентом сучасної освіти, яка прагне розвитку всебічно освічених і комунікативно грамотних громадян.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Одним з перших сформулював концепцію методу проєктів американський педагог Вільям Герд Кілпатрик (1871–1965). В основу методу було покладено підхід, щоб освіта розглядалася як саме життя, а не як проста підготовка до подальшого життя [9]. В Україну метод проєктів прийшов на початку 20-х р. ХХ ст. як результат дидактичних пошуків щодо активізації навчальної роботи, зв'язку навчання з життям і виробництвом, здійснення

трудового виховання учнів. У започаткованій в 2014 р. з метою популяризації і актуалізації мало-відомих або дещо забутих напрацювань українських педагогів та освітніх діячів минулого видавничій серії “Педагогічні републікації” вийшла чергова книга, присвячена саме методу проєктів, який упроваджувався у навчальних закладах України другої половини 1920-х – початку 1930-х рр. [2]. Саме у наведеній в цій книзі статті В. Павловського зазначається, що: “Питання проєктних завдань у вищій школі – справа нова” [2]. Також вказується, що у 1931 р. Український науково-дослідний інститут педагогіки (УНДІП) “тепер вивчає методику методи проєктів і, очевидно, в найближчому часі подасть її, як детально науково обґрунтовану” [2]. Відтоді сплило багато часу, чимало науковців та педагогів досліджували метод проєктів, користувались ним на практиці, випробували у різних варіантах та довели його ефективність. Широкого використання цей метод набув у вивченні іноземних мов, зокрема у закладах вищої освіти.

Як пише О. Кіршова, під професійно орієнтованим проєктом мається на увазі “система іншомовних комунікативних вправ і завдань, що орієнтовані на професійні інтереси магістрантів”, з огляду на навчання іноземних мов [1]. Такі вправи та завдання повинні передбачати розв'язання певної проблеми і спрямовуються на створення виокремленого кінцевого продукту. Зазначається, що професійна орієнтація повинна закладатися не в мовному матеріалі, а в завданнях, що виконуються магістрантами у ході роботи над проєктами [1]. В. Тітова розглядає такі формулювання, як “керувані проєкти” (форму виконання та необхідні матеріали визначає викладач), “напівкерувані проєкти” (вибір тематики, планування та організація роботи виконуються викладачем і студентами на рівних засадах) та “проєкти вільного вибору” (усі аспекти свого проєкту визначають самі студенти) [4]. Учена аналізує корективи і пропонує формулювання “напівкеруваний проєкт” замінити на “частково керуваний” [4]. Як обґрунтування вказується, що досить складно оцінити участь викладача та студентів у проєкті. О. Устименко підкреслює, що саме завдяки проєктному методу з'явилась можливість поєднання комунікативних методик з методом критичного мислення [5] а також вказує на творчий розвиток та особистісно-орієнтовний підхід, які забезпечує цей метод.

Активно розглядають застосування проєктного методу при вивченні англійської мови іноземні дослідники і педагоги (M. Bahadur, A. Kavlu, V. Rojas, N. Lucia, D. Hidayati, H. Novianti, M. Khansa, J. Slamet, N. Suryati та ін.). Зокрема, Д. Хідаяті та інші вказують, що використання проєктного навчання як стратегії навчання дедалі зростає, адже він розглядається засобом, який може зробити навчання більш ціка-

вим, інтенсифікувати набуття навичок, необхідних для успішної трудової діяльності на сучасному ринку праці [7]. Азіза Кавлу стверджує, що процес навчання актуалізується, коли студенти можуть пов'язати нову отриману інформацію зі своїми базовими знаннями, а шляхом виникнення нових ідей та концепцій реструктурують свої уже здобуті знання [8]. Вона виконала дослідження за участю студентів інженерно-архітектурного факультету, інженерно-будівельного факультету та факультету бізнесу та менеджменту. Його результати показують, що навчання за методом проєктів позитивно вплинуло на розширення словникового запасу та інформації, пов'язаної з факультетом, англійською мовою, причому академічні досягнення студентів показали статистично значуще збільшення [8]. Крім того, існують результати низки малих і великомасштабних досліджень, які довели позитивні та статистично значущі ефекти проєктного навчання в контексті англійської як іноземної мови (EFL), англійської як другої мови (ESL), англійської для спеціальних цілей (ESP) шляхом проведення досліджень з контрольною і експериментальною групами (G. Baş, G. Beckett, A. Kavlu, S.M.S. Nassir).

Проте здійснені дослідження не повною мірою враховують сучасні специфіки професійної підготовки майбутніх фахівців, випускників немовних факультетів вищих технічних закладів освіти.

Метою статті є обґрунтування ефективності методу проєктної роботи в процесі вивчення англійської мови у закладі вищої освіти, особливо на факультетах вищих технічних закладів освіти. Автор прагне продемонструвати, що застосування проєктів дає змогу студентам активно застосовувати свої знання та навички на практиці, що сприяє їхньому глибокому засвоєнню і запам'ятовуванню. При дослідженні теми був використаний комплекс теоретичних методів, зокрема такі методи, як аналіз, порівняння, узагальнення та систематизація.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному світі студентська діяльність виходить за межі традиційних академічних занять. Метод проєктів стає ключовим інструментом, що дає змогу студентам брати активну участь у розв'язанні різних проблем – дослідницьких завдань або соціальних ініціатив. Розглянемо, як метод проєктів сприяє розвитку студентської діяльності й ефективного подоланню різноманітних проблем. Спочатку варто відзначити, що він надає студентам можливість взяти на себе активну роль у своєму навчанні. Він заохочує самостійне дослідження, аналіз, синтез інформації та розробку рішень. У контексті дослідницьких проблем студенти можуть самостійно обирати теми, формулювати питання та визначати методи дослідження. Це допомагає їм не тільки глибше зрозуміти предмет, а й набути навичок самоорганізації, критичного мислення і комуні-

кації. Крім того, метод проєктів має високу адаптивність, що уможливило його застосування для подолання широкого спектру проблем. Наприклад, у рамках соціально значущих ініціатив студенти можуть розробляти проєкти, спрямовані на поліпшення навколишнього середовища, просування здорового способу життя та багато іншого. Такі проєкти не тільки приносять практичну користь суспільству, а й роблять внесок у соціальний розвиток. Важливим аспектом аналізованого методу є його здатність до інтеграції до різних галузей знань та навичок. Студенти з різних спеціалізацій можуть об'єднати свої зусилля на виконання складних міждисциплінарних завдань. Це не тільки сприяє обміну досвідом та знаннями, а й дає змогу створювати команди з різноманітним експертним досвідом, що підвищує ефективність проєктів. Понад те, метод проєктів сприяє розвитку ключових навичок, затребуваних на сучасному ринку праці. Робота в команді, планування часу та управління ресурсами, прийняття рішень в умовах невизначеності – всі ці навички студенти набувають, здійснюючи проєктну діяльність. Таким чином, метод проєктів не тільки сприяє розв'язанню конкретних проблем, а й готує студентів до успішної професійної діяльності у майбутньому.

Метод проєктів є потужним інструментом для стимулювання творчості та інновацій. Студенти, які займаються проєктною діяльністю, мають можливість експериментувати, шукати нові підходи та знаходити нестандартні рішення. Це сприяє розвитку інноваційного мислення, створенню новаторських продуктів та сервісів, дозволяє не тільки наповнити заняття комунікативною складовою, розвинути творчі й інтелектуальні здібності студентів, але й мотивує їх до активного міжкультурного спілкування мовою, що вивчається, готує до взаємодії з будь-яким партнером і робить доступним інформаційне багатство зарубіжних країн.

З огляду на отриманий досвід у процесі викладання практичних курсів іноземної мови, курсів іноземної мови професійного спрямування, іноземної мови для наукової комунікації, а також для ділової комунікації, здійснення підготовки студентів до написання наукових статей зі спеціальності на англійській мові, підготовки студентів до виступів на наукових конференціях, участі у студентських олімпіадах, автор пропонує для студентів-політехніків декілька варіантів цікавих та корисних проєктів, які можуть бути застосовані при вивченні англійської мови, які наводяться нижче.

Технічний презентаційний проєкт: студенти можуть вибрати цікаву технічну тему зі своєї галузі спеціалізації та підготувати презентацію англійською мовою. Це допоможе їм розвинути навички ораторського мистецтва, а також поглибити свої знання у вибраній темі.

Дослідницький проєкт з технічної лексики: студенти можуть провести дослідження термінології у своїй галузі техніки чи технологій англійською мовою. Це допоможе їм розширити словниковий запас та розуміння специфічних термінів.

Проєкт створення технічного блогу або відео-блогу: студенти можуть працювати в команді для створення блогу або відеоблогу, присвяченого цікавим технічним темам. Це дозволить їм не лише поліпшити письмові та усні навички англійською, а й практикувати візуальне подання інформації.

Проєкт з перекладу технічних матеріалів: студенти можуть вибрати технічні статті, інструкції або посібники рідною мовою і перекласти їх англійською. Це допоможе їм поліпшити навички письмового перекладу та розуміння технічної лексики.

Проєкт з розробки мультимедійного презентаційного матеріалу: студенти можуть працювати в групі для створення мультимедійної презентації про технічний процес, інноваційний проєкт або дослідницьку роботу англійською мовою. Це допоможе їм розвинути навички роботи з різними медіаформатами та комунікації англійською.

Проєкт з інтерв'ювання фахівців у технічній галузі англійською мовою: студенти можуть запропонувати інтерв'ю з професіоналами з різних галузей техніки та технологій англійською мовою. Це допоможе їм не тільки удосконалити усні навички, а й дізнатися більше про кар'єрні можливості у своїй галузі.

Ці та інші проєкти є цікавими та практичними способами застосування англійської мови в контексті політехнічної освіти. Вони допоможуть студентам не лише поліпшити свої мовні навички, а й розширити свій професійний досвід та компетенції [3]. Проєкти, підготовлені для науково-практичних конференцій, надають студентам можливість практично застосувати свої знання та дослідницькі навички. Це сприяє формуванню професійної компетентності та готує їх до майбутньої науково-практичної діяльності. Участь у проєктах, особливо у проєктах для конференцій, може стати потужним мотиватором для студентів. Усвідомлення того, що їхня робота буде представлена на науковому майданчику, стимулює до більш глибокого вивчення матеріалу та ретельної підготовки.

Як приклад можна навести щорічну двадцять четверту Міжнародну науково-практичну онлайн конференцію здобувачів вищої освіти та молодих учених "Science and Technology of the XXI Century" ("Наука та техніка XXI століття") яка відбулася 23 листопада 2023 р. [6]. На секційних засіданнях розглядалися важливі питання у сфері інновацій, фундаментальних і прикладних наук. Тези доповідей, як і самі доповіді, представлялися іноземною

мовою (англійською, французькою, німецькою, іспанською, польською). У такий спосіб студенти продемонстрували не лише володіння власною галуззю, а й знання іноземної мови.

Таким чином, застосування методу проєктів при вивченні у ЗВО іноземних мов, зокрема, англійської, як під час навчання, так і при підготовці проєктів для науково-практичних конференцій, є ефективним та багатостороннім підходом, що сприяє розвитку різних навичок та підготовки студентів до професійної діяльності.

Висновки з даного дослідження. У статті розглянуто метод проєктів та його застосування у вивченні англійської мови у закладі вищої освіти. Автор відзначає великий потенціал методу проєктної роботи. Привертається увага до специфіки професійної підготовки майбутніх фахівців, випускників немовних факультетів вищих технічних закладів освіти. Підсумовується, що метод проєктів демонструє свою ефективність у процесі вивчення англійської у ЗВО. Проєкти дають змогу студентам активно застосовувати знання та навички на практиці, що сприяє їх поглибленому засвоєнню і запам'ятовуванню. Очевидно, що проєктний метод не заміняє інших методів навчання. Проте не варто недооцінювати його сприяння розвитку самостійності, міждисциплінарного співробітництва, ключових навичок та інноваційного мислення у студентів, що робить його невід'ємною частиною освітнього процесу у сучасному політехнічному інституті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кіршова О.В. Методика підготовки магістрантів створювати професійно орієнтовані проєкти на основі німецькомовних текстів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2008. 24 с.
2. Метод проєктів в українській школі 1920–1930-х років. Педагогічний музей України; укладачі: В.О. Гайдей, О.П. Міхно ; наук. консультант О.В. Сухомлинська. Вінниця : Видавець ФОП Кушнір Ю.В., 2019. 192 с. (Сер. "Педагогічні републікації"; вип. 6).
3. Моренцова А.В. Організація практичної підготовки студентів-лінгвістів до професійної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2023. Вип. 61. Том 2. С. 285–290.
4. Тітова В. В. Модульно-проєктна методика навчання англійської мови студентів вищих технічних закладів освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2001. 16 с.
5. Устименко О.М. Типологія проєктів у навчанні іноземних мов. *Молодий вчений*. 2016. № 2. С. 347–352.
6. Фещук А.М. Наука та техніка XXI ст. очима студентів і молодих науковців. Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського. 2023. № 43–44. URL: <https://kpi.ua/2023-11-23-fl>

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАВСЬКОГО СТИЛЮ АНСАМБЛЮ “РОСИНКА”
ТА МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ РОБОТИ ЙОГО КЕРІВНИКА ХРИСТИНИ МИХАЙЛЮК**

7. Hidayati D., Novianti H., Khansa M., Slamet J., Suryati N. Effectiveness Project-Based Learning in ESP Class: Viewed from Indonesian Students' Learning Outcomes. *International Journal of Information and Education Technology*. 2023. Vol. 13. No. 3. P. 558–565.

8. Kavlu A. The effect of project-based learning on first-year undergraduate students in English for specific purposes (ESP) courses. *International Journal of English Linguistics*. 2020. Vol. 10. No. 4. P. 227–239.

9. Kilpatrick W. The project method. *Teachers College Record*. 1918. No. 19. P. 319–334. URL: <https://education-uk.org/documents/kilpatrick1918/index.html> (дата звернення: 24.03.2024).

REFERENCES

1. Kirshova, O.V. (2008). *Metodyka pidhotovky mahistrantiv stvoriuvaty profesiino oriientovani proekty na osnovi nimetskomovnykh tekstiv* [Methodology of training master's degree students to create professionally-oriented projects on the basis of texts in German]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 24 p. [in Ukrainian].

2. *Metod proiektiv v ukrainskii shkoli 1920–1930-kh rokiv/ Pedagogichnyi muzei Ukrainy* [Project method in the Ukrainian school of the 1920s–1930s/ Pedagogical Museum of Ukraine]. (Eds.) V.O. Haidei, O.P. Mikhno; O.V. Sukhomlynska. Vinnytsia, 2019. 192 p. [in Ukrainian].

3. Morentsova, A.V. (2023). *Orhanizatsiia praktychnoi pidhotovky studentiv-lingvistiv do profesiinoi diialnosti* [Organization of practical training of linguistic students for professional activities]. *Topical Issues in the Humanities: Intercollegiate Collection of Scientific Papers of Young*

Scientists of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University. Vol. 61. Book 2. pp. 285–290. [in Ukrainian].

4. Titova, V.V. (2001). *Metodyka pidhotovky mahistrantiv stvoriuvaty profesiino oriientovani proekty na osnovi nimetskomovnykh tekstiv* [Modular-project methodology for teaching English to students of higher technical educational institutions]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 16 p. [in Ukrainian].

5. Ustymenko, O.M. (2016). *Typolohiia proektiv u navchanni inozemnykh mov* [Typology of projects in teaching foreign languages]. *Young Scientist*. Vol. 2. pp. 347–352. [in Ukrainian].

6. Feshchuk, A.M. (2023). *Nauka ta tekhnika XXI st. ochyma studentiv i molodykh naukovtsiv* [Science and technology of the 21st century through the eyes of students and young scientists]. *Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute*. Vol. 43–44. Available at: <https://kpi.ua/2023-11-23-fl> [in Ukrainian].

7. Hidayati, D., Novianti, H., Khansa, M., Slamet, J. & Suryati, N. (2023). Effectiveness Project-Based Learning in ESP Class: Viewed from Indonesian Students' Learning Outcomes. *International Journal of Information and Education Technology*. Vol. 13. No. 3. pp. 558–565. [in English].

8. Kavlu, A. (2020). The effect of project-based learning on first-year undergraduate students in English for specific purposes (ESP) courses. *International Journal of English Linguistics*. Vol. 10. No. 4. pp. 227–239. [in English].

9. Kilpatrick, W. (1918). The project method. *Teachers College Record*. No. 19. pp. 319–334. Available at: <https://education-uk.org/documents/kilpatrick1918/index.html> (Accessed 24 Mar.2024).

Стаття надійшла до редакції 24.03.2024

УДК 78.071.2(477):784.9

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.304175>

Ольга Черсак, заслужена артистка України, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Ольга Молодій, заслужена артистка України, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Марія Буланенко, випускниця асистентури-стажування кафедри хорового диригування

Національної музичної академії України імені П. Чайковського

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАВСЬКОГО СТИЛЮ АНСАМБЛЮ “РОСИНКА” ТА
МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ РОБОТИ ЙОГО КЕРІВНИКА ХРИСТИНИ МИХАЙЛЮК**

У статті розглянуто ансамблевий спів як виняткове явище в контексті розвитку української культури, один із засобів етнічної самоідентифікації народу, висвітлено діяльність вокального ансамблю “Росинка” – колективу, який стояв біля витоків вокально-ансамблевого жанру в Україні другої половини ХХ ст. Його унікальність у тому, що, створившись ще в 1960-х рр. і пройшовши всі етапи розвитку сучасного українського вокального ансамблю, колектив існує і творить до сьогодні. Проаналізовано оригінальний стиль виконавства ансамблю, описано й узагальнено методичні принципи роботи з вокальним ансамблем від керівника Христини Михайлюк, які слугують прикладом для керівників шкільних та інших вокальних колективів, зокрема, у закладах мистецької освіти.

Ключові слова: вокальний ансамбль, “Росинка”; виконавський стиль; звучання; багатоголосся; методика; виховання; естетичний смак; а саррелла; вокальні традиції.

Лит. 14.